

Warszawa, 17.03.2014 r.

Sprawozdanie z działalności w 2013 roku

Zasadniczą działalnością Instytutu w 2013 roku było zamknięcie prac nad realizacją projektu:

Efekty wychowania młodzieży w Polsce i w innych krajach – realizacja w Polsce międzykrajowego porównawczego badania „International Civic and Citizenship Education Study” (ECEES) organizowanego przez International Educational Association finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki.
Numer rejestracyjny projektu badawczego: N N106 049438.

Realizacja projektu trwała od połowy 2010 do 28 stycznia 2013 roku. W marcu 2013 roku miało miejsce spotkanie socjologów opisujących transformację post-komunistycznych społeczeństw. Konferencję zorganizowało *European Sociological Association* (Tartu, 22-24 marca 2013, Estonia). Dla zespołu realizującego projekt istotne było przedstawienie wniosków z badania ICCS innym badaczom, niż pedagogy. Na konferencji w Tartu zostały przedstawione wyniki badania w dwóch prezentacjach: prof. Krzysztofa Koseły *Knowledge about social transformation from educational comparative studies* oraz dr Ewy Siellawy-Kolbowskiej *Is past important? The results of school civic education in conditions of post-communist transformation*. Socjologiczne interpretacje zajmują znaczące miejsce w rozdziałach opracowania omawiającego wyniki badania, dlatego udział w socjologicznej konferencji w Tartu był istotnym punktem w końcowej fazie wykonywania zadań projektu. Badaczom zależało na uwzględnieniu głosów usłyszanych na konferencji *European Sociological Association*. Kierownik jednostki dr Tadeusz Szawiel uwzględnił prośbę członków zespołu badawczego i zgodził się na przedłużenie czasu realizacji projektu do końca kwietnia 2013 roku.

Celem zakończonego już projektu było opracowanie wyników międzykrajowego badania zrealizowanego w 38 krajach czterech kontynentów w 2009 roku. W 2010 roku międzynarodowe konsorcjum i *International Educational Association* ujawniło wyniki

międzynarodowych pomiarów dokonanych w ramach badania *International Civic and Citizenship Education Study*. Od tego momentu członkowie polskiego zespołu realizującego projekt przystąpili do statystycznych analiz i prac pisarskich. Pomiar wiedzy i postaw obywatelskich wykonano po dobraniu do badania uczniów, nauczycieli i szkół w losowaniu warstwowym. Najpierw wylosowano szkoły, później uczniów i nauczycieli. Przy takim schemacie badania w analizach determinant należało uwzględnić zmienne charakteryzujące jednostki ludzkie oraz charakterystyki agregatów, tj. szkół. Członkowie zespołu badawczego musieli przejść szkolenia w zakresie stosowania hierarchicznych modeli liniowych do danych zebranych z warstwowaniem próby przez losowanie szkół. Jedną z form szkolenia był udział w kursie zorganizowanym przez *International Educational Association* i przeprowadzonym przez *Data Processing Centre* (w Hamburgu). Później nastąpiła seria praktycznych warsztatów, w tym dwa kilkudniowe seminaria wyjazdowe, których celem było przekazanie umiejętności w zakresie stosowania statystycznych technik HLM. Szkolenia prowadził uczestnik zespołu badawczego OECD PISA mgr Mariusz Grzęda, który dołączył do zespołu pracującego nad danymi ICCS IEA. Równolegle trwały prace analityczne. Utrzymywano kontakty z członkami podobnych krajowych zespołów z innych krajów Europy. Kierownik projektu uczestniczył w spotkaniach ekspertów ds. edukacji obywatelskiej, zwoływanych do Brukseli przez *Directorate General – Education and Culture* Komisji Europejskiej. Celem spotkań było ustalenie, jakie wnioski wypływają z międzynarodowych porównań kompetencji obywatelskich uczniów Europy dla polityki oświatowej w krajach Unii Europejskiej i co z badania wynika dla kierunku działań samej Komisji Europejskiej.

Przez cały okres realizacji projektu trwały prace popularyzatorskie. Broszurę z wynikami badania ICCS rozdano posłom na Sejm RP. W 2010 roku komunikat o osiągnięciach polskich uczniów umieszczono na internetowej stronie MEN. Do popularyzacji wyników edukacji obywatelskiej włączyła się Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, której minister - Michał Boni - przedstawił garść rezultatów badania ICCS występując na 13 Zjeździe Polskiego Towarzystwa Socjologicznego. Rezultaty badania ICCS stały się empiryczną podstawą porównawczych wniosków dotyczących polskiej młodzieży w rozdziale pt. „Młode pokolenie i nowy ustrój – poglądy, postawy i obecność w publicznej sferze życia” (str. 263-299), raportu *Młodzi 2011* opublikowanego przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów. Kierownik krajowego zespołu ICCS Krzysztof Koseła brał udział w pracach seminarium pracującego nad przygotowaniem tego raportu w 2010 i 2011 roku. Obszerne

omówienie wyników testu kompetencji obywatelskich z badania ICCS w Polsce znalazło się w książce: *Wiłkomirska Anna (2013), Wiedzieć i rozumieć, aby być obywatelem. Warszawa: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego*. W najbliższym czasie wydawnictwo Scholar opublikuje książkę *Edukacja obywatelska w działaniu*, (red. Anna Kordasiewicz, Przemysław Sadura), a w niej rozdział Krzysztofa Koseły pt. 'Nauka szkolna i działania obywatelskie', pokazujący relacje wyników w testach wiedzy obywatelskiej z innymi szkolnymi osiągnięciami uczniów.

Podczas realizacji międzynarodowego badania przygotowano także wydany przez IEA tom o nazwie *Encyclopaedia of Civic Education*. Autorkami rozdziału dotyczącego Polski są prof. Anna Wiłkomirska i prof. Anna Zielińska. Informacje zebrane w Encyklopedii i w kwestionariuszach badania ICCS IEA (w tzw. *context questionnaire*) stały się źródłem danych do opisu edukacji obywatelskiej w Europie, m.in. przez organizację EURIDICE.